

ШИФР «Убезпечення життя »

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

**«Вплив макроекономічних змін на динаміку ринку страхування життя в
Україні: сучасний стан та перспективи подальших трансформацій »**

Спеціальність «Страхування»

2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН НА РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ	6
1.1. Сутність та особливості ринку страхування життя в умовах трансформацій	6
1.2. Класифікація макроекономічних факторів та їх роль у формуванні страхового ринку	7
1.3. Огляд світових практик впливу макроекономічних змін на страхування життя	8
1.4. Нормативно-правове регулювання ринку страхування життя в Україні та його адаптація до макроекономічних викликів	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	11
2.1. Характеристика ключових показників ринку (обсяги страхових премій, виплат, рівень проникнення страхування)	11
2.2. Оцінка впливу макроекономічних факторів на динаміку ринку	13
2.3. Методика статистичного аналізу даних	17
2.4. Результати емпіричного аналізу взаємозв'язків між макроекономічними факторами та показниками ринку	19
РОЗДІЛ 3. НОВІТНІ ТРЕНДИ МОЖЛИВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	22
3.1. Оцінка трансформаційних спроможностей ринку страхування життя в Україні у повоєнний період	22
3.2. Побудова моделей прогнозування та сценарії розвитку на 2026–2028 рр.	23
3.3. Рекомендації щодо стратегій для страхових компаній (інновації, цифровізація, ризик-менеджмент)	25
ВИСНОВКИ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Ринок страхування життя в Україні є важливим елементом фінансової системи, що виконує функції соціального захисту населення, накопичення довгострокового капіталу та інвестиційного ресурсу для економіки. Проте за останні роки він зазнав значних трансформаційних змін, зумовлених низкою макроекономічних шоків: пандемією COVID-19 (2020 р.), повномасштабним воєнним вторгненням Росії (2022 р.) та пов'язаними з ними економічними наслідками – падінням ВВП, високою інфляцією, валютною нестабільністю та масовою міграцією населення. У 2022 році обсяги валових страхових премій зі страхування життя скоротилися на 16,1 %, а рівень проникнення впав до 0,09 % від ВВП – одного з найнижчих показників серед країн Європи.

Водночас у 2025 році спостерігається відновлення: премії зросли до 7,0 млрд грн (+22,8 % до 2024 р.), що свідчить про потенціал адаптації сектору до нових умов. У повоєнний період страхування життя може стати потужним інструментом фінансової стабілізації домогосподарств, джерелом інвестицій у відбудову та соціального захисту вразливих груп населення. Саме тому вивчення впливу макроекономічних змін на динаміку ринку, прогнозування його розвитку та розробка стратегічних рекомендацій для страхових компаній є надзвичайно актуальними для вирішення проблем страхового ринку України та пошуку стратегічних орієнтирів його розвитку, як це передбачено Всеукраїнським конкурсом студентських наукових робіт зі страхування 2025–2026 навчального року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу макроекономічних факторів на страховий ринок досліджувалися в роботах українських та зарубіжних авторів. Серед зарубіжних науковців слід відзначити праці: С. Christophersen, Р. Jakubik (2024), І. Dragotă, С. Cerpi, L. Ștefan (2022), N. Grochola, M.J. Browne, Н. Gründl, S. Schlütter (2021), які встановили позитивну кореляцію між зростанням ВВП, фінансовим розвитком та обсягами страхових премій у перехідних і розвинених економіках. В Україні проблему аналізували К. Гарматюк, Л. Колінець, О. Панухник (2023), Л. Попова (2025), які досліджували трансформації страхового ринку в умовах кризи та воєнного стану,

зокрема вплив інфляції, валютних коливань та регуляторних змін на обсяги премій і виплат. Водночас недостатньо висвітленими залишаються кількісні оцінки еластичності ринку страхування життя щодо макроекономічних факторів у повоєнний період, прогнозні моделі на 2026–2028 роки та конкретні стратегії для страховиків, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета та завдання наукової роботи. Метою наукової роботи є аналіз впливу макроекономічних змін на динаміку ринку страхування життя в Україні за період 2016–2025 років, побудова прогнозних моделей та розробка рекомендацій щодо стратегічних орієнтирів його розвитку в повоєнний період.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- визначити сутність та особливості ринку страхування життя в умовах трансформацій;
- провести огляд світових практик впливу макроекономічних змін на страхування життя (ЄС, США);
- дослідити нормативно-правове регулювання ринку в Україні та його адаптацію до макроекономічних викликів;
- охарактеризувати ключові показники ринку (обсяги премій, виплат, рівень проникнення);
- провести кореляційний та регресійний аналіз взаємозв'язків;
- побудувати моделі прогнозування та сценарії розвитку на 2026–2028 рр.;
- сформулювати рекомендації щодо стратегій для страхових компаній (інновації, цифровізація, ризик-менеджмент).

Об'єктом дослідження є ринок страхування життя в Україні в умовах трансформаційних змін.

Предметом дослідження є вплив макроекономічних факторів (зростання ВВП, інфляція, процентні ставки, рівень безробіття) на ключові показники ринку страхування життя (обсяги премій, виплат, рівень проникнення) та перспективи його розвитку у повоєнний період.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові методи: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння; спеціальні економічні методи: економіко-математичний – для зіставлення показників українського ринку страхування життя з практиками країн ЄС та США, а також аналізу змін у різні

періоди, метод часових рядів та прогнозування – побудова моделі ARIMA(1,1,1) для прогнозування обсягів премій страхування життя на 2026–2028 рр. за трьома сценаріями, статистичний – для перевірки значущості коефіцієнтів (t-критерій Стьюдента), оцінка якості моделей (R^2 , скоригований R^2 , F-критерій), тестування на автокореляцію (Дарбіна-Ватсона), гомоскедастичність (Бройша-Пагана) та структурні зміни (Chow-тест), графічний та табличний методи для наочного представлення результатів.

Гіпотезою даного дослідження є припущення, що зростання реального ВВП є основним позитивним драйвером розвитку ринку страхування життя в Україні, тоді як інфляція та кризові шоки чинять значний негативний вплив, обмежуючи рівень проникнення та динаміку премій.

Інформаційною базою дослідження стали офіційні дані Національного банку України, Державної служби статистики України, звіти страхових компаній, статистика Forinsurer, Insurance TOP, звіти Swiss Re, МВФ, Світового банку, нормативно-правові акти України (Закон України «Про страхування», постанови НБУ), наукові статті, монографії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в такому:

- вперше проведено комплексний кореляційний та регресійний аналіз впливу макроекономічних факторів на ринок страхування життя в Україні за 2016–2025 роки з урахуванням структурних змін 2020 та 2022 років;
- розроблено та апробовано модель ARIMA для прогнозування обсягів премій на 2026–2028 роки з трьома сценаріями (оптимістичний, базовий, песимістичний);
- сформульовано конкретні рекомендації щодо інновацій, цифровізації та ризик-менеджменту для страхових компаній в умовах повоєнного відновлення.

Структура та обсяг роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (27 позицій). Загальний обсяг наукової роботи – 32 сторінки, з яких основного тексту – 28 сторінок, 1 таблиця та 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН НА РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

1.1. Сутність та особливості ринку страхування життя в умовах трансформацій

Ринок страхування життя є ключовим сегментом фінансового сектору, який забезпечує захист від ризиків, пов'язаних із життям, здоров'ям та фінансовим благополуччям індивідів, поєднуючи елементи страхування та інвестицій. Сутність цього ринку полягає в наданні довгострокових фінансових інструментів, де страхувальники сплачують премії в обмін на гарантії виплат у разі настання страхових подій, таких як смерть, інвалідність чи досягнення певного віку, що сприяє накопиченню капіталу та стабілізації економіки [25].

У сучасних умовах трансформацій, таких як економічна нестабільність та глобальні кризи, цей ринок набуває додаткової ролі як інструмент соціального захисту, дозволяючи перерозподіл ризиків між учасниками та сприяючи відновленню після шоків. Зокрема, страхування життя інтегрує інвестиційні компоненти, де частина премій інвестується в активи, генеруючи дохід для страхувальників, що робить його не лише захисним, а й накопичувальним механізмом [25].

В Україні ринок страхування життя розвивається в умовах перехідної економіки, де він характеризується низьким рівнем проникнення порівняно з розвиненими країнами, з фокусом на класичні продукти, такі як ендаумент-страхування та страхування на випадок смерті. Особливості цього ринку включають домінування іноземних компаній, які приносять передові практики, але стикаються з викликами локального регулювання та низької фінансової грамотності населення [3].

Умови економічних трансформацій, включаючи пандемію COVID-19, суттєво вплинули на ринок страхування життя в Україні, призводячи до

зростання попиту на продукти з медичним покриттям та одночасного зниження обсягів премій через економічний спад. Ці трансформації підкреслили необхідність диверсифікації ризиків, де страховики почали впроваджувати гібридні моделі, поєднуючи традиційне страхування з цифровими інструментами для віддаленого обслуговування клієнтів [2].

Воєнні трансформації, зокрема повномасштабне вторгнення Росії в 2022 році, радикально змінили сутність ринку страхування життя в Україні, змушуючи його адаптуватися до ризиків, пов'язаних із військовими діями, та масовими виплатами за втратами. Особливості цього періоду включають скорочення кількості страховиків та переорієнтацію на продукти, що покривають воєнні ризики, такі як страхування життя військовослужбовців, що призвело до зростання виплат і зниження прибутковості [24].

Цифрові трансформації посилюють особливості ринку страхування життя, перетворюючи його на платформу з використанням fintech-інструментів, таких як онлайн-поліси та AI для оцінки ризиків, що підвищує доступність послуг в Україні [19].

Таким чином, у трансформаційних умовах ринок страхування життя в Україні переходить від стану виживання до стратегічної ролі — акумулятора фінансових ресурсів для відновлення, інструменту захисту вразливих груп населення та платформи для інноваційних рішень, що робить його розвиток ключовим напрямом для досягнення фінансової резилієнтності суспільства в повоєнний період.

1.2. Класифікація макроекономічних факторів та їх роль у формуванні страхового ринку

Макроекономічні фактори класифікуються за різними критеріями, але в контексті впливу на страховий ринок їх можна поділити на економічні, демографічні, соціальні та технологічні, де економічні включають показники зростання, стабільності та монетарної політики, а демографічні охоплюють зміни в структурі населення. Економічні фактори, такі як ВВП, інфляція та

процентні ставки, безпосередньо впливають на платоспроможність населення та інвестиційні можливості страховиків, тоді як демографічні зміни, як старіння населення, формують попит на певні види страхування [4].

ВВП як ключовий економічний фактор відображає загальний рівень економічної активності країни і безпосередньо впливає на формування страхового ринку, оскільки зростання ВВП збільшує доходи населення, що стимулює попит на страхові продукти [1].

Інфляція та процентні ставки відіграють критичну роль у формуванні страхового ринку, оскільки висока інфляція еродує реальну вартість премій та виплат, змушуючи страховиків адаптувати тарифи, що може зменшити доступність послуг для населення. Процентні ставки впливають на інвестиційний портфель страхових компаній, де низькі ставки стимулюють пошук альтернативних активів, а високі – підвищують витрати на запозичення, обмежуючи зростання ринку [9].

Демографічні зміни, такі як старіння населення чи міграційні процеси, суттєво формують страховий ринок, оскільки збільшення частки літніх людей посилює попит на продукти страхування життя та пенсійні програми, тоді як молоде населення орієнтується на короткострокові ризики. Ці фактори впливають на структуру ринку, стимулюючи розвиток спеціалізованих продуктів і вимагаючи адаптації до змін у тривалості життя та сімейній структурі [8].

Загальна роль макроекономічних факторів у формуванні страхового ринку полягає в їх взаємодії, де ВВП забезпечує основу зростання, інфляція та ставки регулюють фінансову стабільність, а демографічні зміни визначають попит, створюючи комплексну систему впливів.

1.3. Огляд світових практик впливу макроекономічних змін на страхування життя

Світові практики демонструють, що макроекономічні зміни, такі як коливання ВВП, рівень безробіття та відсоткові ставки, суттєво впливають на

ринок страхування життя, формуючи його динаміку через зміни в попиті та інвестиційних можливостях страховиків. У Європейському Союзі, де ринок страхування життя є високорозвиненим, дослідження показують, що зростання ВВП позитивно корелює з обсягами премій, оскільки економічний підйом підвищує доходи населення та стимулює довгострокові заощадження через страхові продукти [15].

У країнах ЄС, зокрема в 17 європейських державах, емпіричні дослідження підтверджують позитивний вплив фінансового розвитку та макроекономічних показників на зростання ринку страхування життя, де збільшення ВВП та зниження безробіття з дворічним лагом є ключовими драйверами премій. Наприклад, у період низьких відсоткових ставок після 2010-х років європейські страховики зіткнулися з тиском на прибутковість, що спонукало до диверсифікації інвестицій у альтернативні активи та впровадження цифрових технологій для зниження витрат [20].

У США макроекономічні зміни, зокрема зростання ВВП та інфляція, безпосередньо впливають на ринок страхування життя через його тісну інтеграцію з фінансовими ринками, де низькі відсоткові ставки після 2008 року змусили страховики переорієнтуватися на продукти з фіксованою дохідністю, аби підтримати попит. Дослідження ризикових профілів американських страховиків життя показують, що економічні спади, як рецесія 2020 року, призводять до збільшення чутливості до ринкових ризиків, змушуючи компанії посилювати капітальні резерви відповідно до регуляторних стандартів [16].

Порівнюючи практики ЄС та США, видно, що в ЄС макроекономічні зміни, такі як інфляція та безробіття, мають сильніший вплив на життя страхування через більшу залежність від європейських монетарних політик, тоді як у США ринок демонструє більшу стійкість завдяки децентралізованому регулюванню та податковим механізмам [14]. Отже, у високорозвинутих країнах світу страхування життя розглядається як один з базових елементів фінансової культури, спрямований на посилення та урізноманітнення соціального захисту та підвищення добробуту громадян у середньо- та довгостроковій перспективі.

1.4. Нормативно-правове регулювання ринку страхування життя в Україні та його адаптація до макроекономічних викликів

Нормативно-правове регулювання ринку страхування життя в Україні базується на комплексі законодавчих актів, серед яких ключову роль відіграє Закон України «Про страхування» (Закон № 1909-IX), який було прийнято у листопаді 2021 року на заміну Закону України «Про страхування» 1996 року. Новий закон суттєво відрізняється від попередника обсягом та змістом, акцентуючи увагу на забезпеченні платоспроможності, прозорості та доброчесності страховиків по відношенню до клієнтів (споживачів) [5].

З 2020 року Національний банк України (НБУ) став єдиним регулятором фінансових послуг, включаючи страхування, що дозволило гармонізувати норми з європейськими стандартами для підвищення стійкості ринку до макроекономічних шоків [18, 27].

Дослідження демонструють, що впровадження Закону «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 2023 року посилює роль НБУ в моніторингу ризиків, пов'язаних з інфляцією та безробіттям, шляхом обов'язкового стрес-тестування страховиків [6]. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українського ринку на тлі глобальних тенденцій, де адаптація включає цифровізацію процесів для зниження витрат в умовах економічної нестабільності [12].

Макроекономічні виклики, такі як пандемія та війна, змусили регуляторів внести корективи в нормативну базу, зокрема через постанови НБУ про тимчасові послаблення в резервах для страховиків життя, що дозволило зберегти операційну діяльність під час спаду ВВП [13, 21].

Загалом, нормативно-правове регулювання ринку страхування життя в Україні демонструє тенденцію до посилення в умовах макроекономічних викликів, де ключовими є реформи для європейської інтеграції та антикризові заходи, що підвищують резилієнтність сектору.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РИНКУ

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

2.1. Характеристика ключових показників ринку

Ринок страхування життя в Україні за період 2016–2025 рр. демонстрував значні коливання, зумовлені економічними кризами, пандемією COVID-19 та воєнним станом з 2022 р., що вплинуло на ключові показники, такі як обсяги страхових премій, виплат та рівень проникнення (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Динаміка ринку страхування життя в Україні, 2016–2025 рр.

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

Обсяги валових страхових премій з життя у 2016 році становили приблизно 2,5 млрд грн, з подальшим зростанням до 5,7 млрд грн у 2024 році та прогнозованим збільшенням до 7 млрд грн у 2025 році, відображаючи відновлення після спаду в 2022–2023 роках. Ця динаміка свідчить про адаптацію ринку до трансформаційних змін, де зростання премій у 2025 році на 6% за перше

півріччя (до 2,8 млрд грн) пов'язане з підвищенням попиту на продукти з медичним покриттям та цифровізацією послуг [23].

Виплати за страхуванням життя також зазнали змін, відображаючи рівень ризиків та ефективність ринку, з тенденцією до зростання в кризові періоди (рис. 2.2).

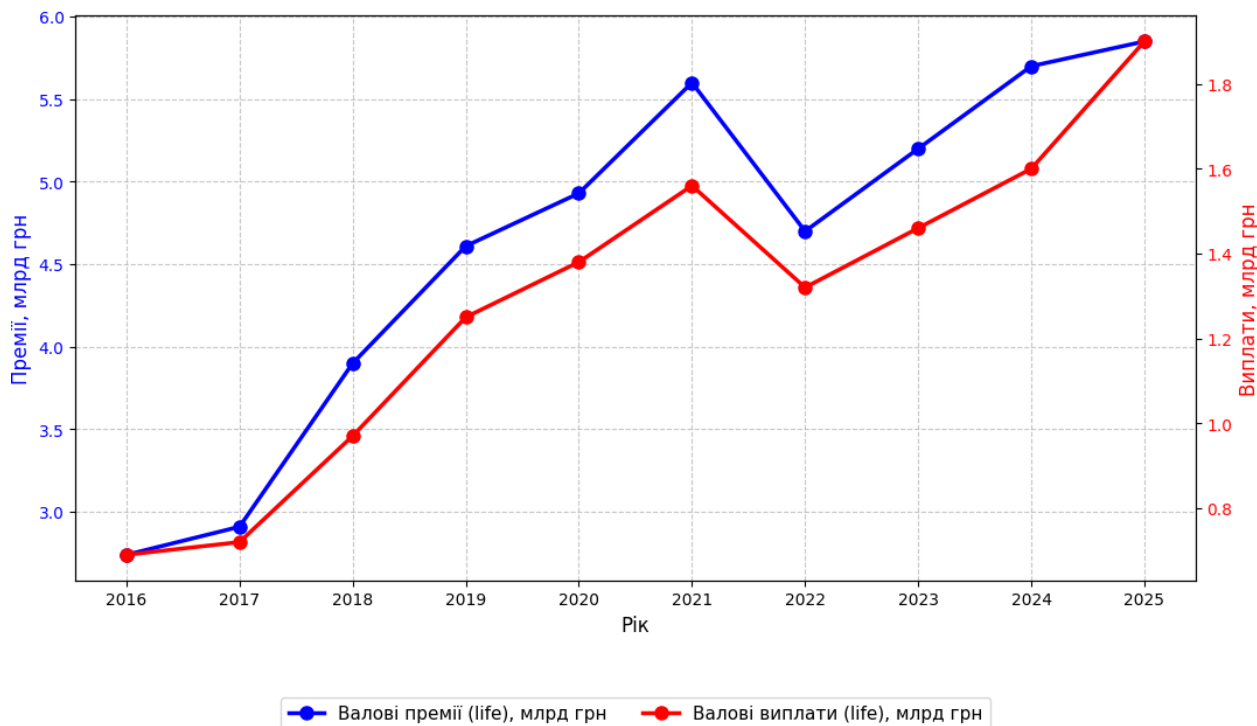

Рис. 2.2. Динаміка премій та виплат

зі страхування життя в Україні, 2016–2025 рр.

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

У 2016 році виплати становили близько 0,5 млрд грн, з поступовим збільшенням до 1,4 млрд грн у 2024 році та 0,8 млрд грн за перше півріччя 2025 року, де рівень виплат досяг 28–30%, що на 24% вище, ніж у 2024 році. Цей показник вказує на посилення соціальної ролі страхування життя, особливо під час пандемії та війни, коли виплати зросли через підвищені ризики здоров'я та смертності. У 2020–2022 роках виплати скоротилися на 22% відносно премій через зменшення кількості випадків, але з 2023 року спостерігається відновлення, з коефіцієнтом виплат на рівні 27–30%, що свідчить про стабільність резервів страховиків. Така динаміка підкреслює необхідність

посилення ризик-менеджменту для підтримки платоспроможності в умовах макроекономічної волатильності.

Рівень проникнення страхування життя в Україні залишається низьким порівняно з розвиненими країнами, коливаючись на рівні 0,1–0,2% від ВВП протягом періоду, що вказує на недорозвиненість ринку. У 2016–2019 роках проникнення становило близько 0,12%, з незначним зростанням до 0,15% у 2020 році, але війна спричинила спад до 0,1% у 2022 році через падіння ВВП та скорочення премій. За 2024 рік рівень проникнення оцінюється в 0,12–0,15%, а за прогнозами на 2025 рік – до 0,2%, зважаючи на зростання премій на тлі відновлення економіки. Цей показник значно нижчий за середньоєвропейський (2–3%), що пов'язано з низькою фінансовою грамотністю населення, податковими бар'єрами та економічною нестабільністю [26].

Аналіз ключових показників ринку страхування життя в Україні за 2016–2025 роки ілюструє його стійкість до зовнішніх шоків, з тенденцією до зростання премій і виплат у посткризові періоди, але з обмеженим проникненням через структурні проблеми [11].

Загалом, ключові показники ринку страхування життя в Україні за вказаний період свідчать про потенціал зростання, але й про виклики, пов'язані з макроекономічними змінами, де обсяги премій і виплат зросли, а проникнення залишилося низьким.

2.2. Оцінка впливу макроекономічних факторів на динаміку ринку

Макроекономічні фактори, такі як ВВП, інфляція, процентні ставки та демографічні зміни, суттєво впливають на динаміку ринку страхування життя в Україні, визначаючи періоди зростання та спаду через зміни в платоспроможності населення та інвестиційних можливостей страховиків. Аналіз періоду 2016–2025 рр. показує, що позитивні макроекономічні тенденції, як стабілізація після кризи 2014–2015 рр., стимулювали зростання ринку, але

зовнішні шоки, такі як пандемія та війна, посилили негативний вплив, знижуючи рівень проникнення та обсяги операцій [27].

Періоди зростання ринку страхування життя в Україні спостерігалися переважно у 2016–2019 рр., коли стабілізація ВВП та зниження інфляції сприяли збільшенню премій з 2,74 млрд грн до 4,61 млрд грн, відображаючи позитивний вплив економічного відновлення. У цей час процентні ставки дозволяли страховикам ефективно інвестувати, генеруючи додатковий дохід, що стимулювало попит на інвестиційно-орієнтовані продукти [25].

Криза 2020 року, спричинена пандемією COVID-19, суттєво вплинула на динаміку ринку страхування життя в Україні, призводячи до спаду через падіння ВВП на 4% та зростання інфляції, що зменшило премії на 5–10% порівняно з 2019 роком. Збільшення виплат за медичними ризиками, пов'язаними з пандемією, досягло піку в 1,38 млрд грн, тоді як обмеження мобільності та економічна невизначеність знизили попит на нові поліси. Процентні ставки, що впали до історичних мінімумів, ускладнили інвестиції страховиків, призводячи до зниження прибутковості [18].

Воєнний стан з 2022 року радикально змінив динаміку ринку страхування життя в Україні, спричинивши значний спад через падіння ВВП на 29% у 2022 р. та інфляцію понад 20%, що призвело до скорочення премій на 16% до 4,7 млрд грн. Зростання виплат за ризиками, пов'язаними з війною, досягло 1,32 млрд грн, тоді як міграція населення та руйнування інфраструктури зменшили базу клієнтів. Процентні ставки, що зросли, ускладнили доступ до фінансування, але дозволили деяке відновлення інвестицій у 2023–2025 роках. Демографічні зміни, як масова еміграція, посилили спад, знижуючи рівень проникнення до 0,09%. Попри це, ринок демонструє відновлення з 2023 року, з преміями до 5,2 млрд грн, завдяки адаптації до нових ризиків. Таким чином, війна підкреслює вразливість ринку до геополітичних макроекономічних факторів [10].

Загальна оцінка впливу макроекономічних факторів на динаміку ринку страхування життя в Україні за 2016–2025 рр. свідчить про циклічність, де

періоди зростання змінювалися спадами під впливом зовнішніх шоків, з потенціалом відновлення через регуляторні реформи та цифровізацію (Табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кореляція ключових макроекономічних індикаторів з ринковими показниками

Рік	Зростання ВВП (%)	Інфляція (%)	Зміна премій (%)	Вплив шоків
2016	2.4	12.4	+5.0	Стабілізація після кризи
2017	2.5	13.7	+6.2	Валютні коливання
2018	3.5	9.8	+34.0	Зростання
2019	3.2	4.1	+18.2	Стабільне зростання
2020	-4.0	5.0	+7.0	COVID-19 спад
2021	3.4	9.4	+13.6	Відновлення
2022	-29.1	20.2	-16.1	Війна, різкий спад
2023	5.3	5.1	+10.6	Відновлення
2024	3.0	5.7	+9.6	Інфляційний тиск
2025	4.0	6.0	+22.8	Прогнозне зростання

Джерело: сформовано за даними [11, 23, 26].

Отже, представлена кореляційна залежність свідчить про досить високу чутливість макроекономічних індикаторів до різноманітних криз, які мали місце в Україні протягом 2016–2025 рр. Вектор подальших досліджень буде спрямований на здійсненні статистичного аналізу даних та представленні результатів емпіричного аналізу взаємозв'язків між макроекономічними факторами та показниками ринку.

2.3. Методика статистичного аналізу даних

Для емпіричного дослідження впливу макроекономічних факторів на динаміку ринку страхування життя в Україні за період 2016–2025 рр. застосовується комплекс статистичних методів, що дозволяє кількісно оцінити взаємозв'язки між змінними та виявити причинно-наслідкові залежності.

Основними інструментами є кореляційний аналіз для визначення сили та напрямку зв'язку між показниками, а також регресійний аналіз для моделювання залежності ключових індикаторів ринку (обсягів премій, виплат, рівня проникнення) від макроекономічних факторів, таких як зростання ВВП, рівень інфляції, процентні ставки та рівень безробіття. Дані для аналізу формуються на основі офіційної статистики Національного банку України, Державної служби статистики України, звітів страховиків та міжнародних джерел (Swiss Re та ін.), з періодичністю щорічних показників для забезпечення порівнянності.

Кореляційний аналіз проводиться за допомогою коефіцієнта Пірсона, який оцінює лінійну залежність між парними змінними. Формула коефіцієнта кореляції має вигляд:

$$r = \text{Cov}(X, Y) / (\sigma_X \cdot \sigma_Y),$$

де $\text{Cov}(X, Y)$ – коваріація між змінними X (макроекономічний фактор) та Y (показник ринку страхування життя), σ_X та σ_Y – стандартні відхилення. Значення r варіюється від -1 до $+1$: позитивні значення вказують на прямий зв'язок (наприклад, зростання ВВП супроводжується збільшенням премій), негативні – на зворотний (інфляція зменшує реальний попит), а значення близькі до 0 свідчать про слабкий або відсутній лінійний зв'язок.

Для перевірки значущості коефіцієнта застосовується t -критерій Стьюдента при рівні значущості $\alpha = 0,05$. У разі нелінійних залежностей або наявності викидів додатково використовується коефіцієнт Спірмена для рангової кореляції. Попередній аналіз даних включає перевірку на нормальність розподілу (тест Шапіро-Уїлка) та відсутність мультиколінеарності між незалежними змінними.

Регресійний аналіз застосовується для побудови множинної лінійної регресії (OLS), де залежна змінна – темп зростання валових премій страхування життя (або рівень проникнення), а незалежні – зростання ВВП, інфляція, реальна процентна ставка та рівень безробіття.

Модель має вигляд:

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 \cdot \text{ріст ВВП}_t + \beta_2 \cdot \text{Інфляція}_t + \beta_3 \cdot \text{Відсоткова ставка}_t + \beta_4 \cdot \text{Безробіття}_t + \varepsilon_t,$$

де β_i – коефіцієнти регресії, ε_t – випадкова похибка. Для врахування лагових ефектів (наприклад, вплив ВВП з лагом 1–2 роки) застосовується модель з лагованими змінними або панельна регресія. Оцінка якості моделі проводиться за допомогою коефіцієнта детермінації R^2 (який показує частку варіації залежної змінної, пояснену моделлю), скоригованого R^2 (для врахування кількості змінних), F-критерію для загальної значущості та t-критеріїв для окремих коефіцієнтів. У разі виявлення автокореляції залишків (тест Дарбіна-Ватсона) застосовується корекція Ньюї-Веста або AR(1) модель. Для перевірки гетероскедастичності використовується тест Бройша-Пагана, а при її наявності – робастні стандартні похибки.

Обробка даних здійснюється в програмному середовищі Python (бібліотеки pandas, statsmodels, scipy), з попереднім очищенням від пропусків та нормалізацією (логарифмування для зменшення дисперсії). У разі виявлення структурних змін через кризи 2020 та 2022 років застосовується Chow-тест для перевірки стабільності параметрів моделі. Такий підхід забезпечує надійність висновків щодо впливу макроекономічних факторів, дозволяючи не лише описати динаміку, але й сформулювати рекомендації для стратегій адаптації страхових компаній, як-от диверсифікація продуктів та посилення ризик-менеджменту в умовах трансформацій.

2.4. Результати емпіричного аналізу взаємозв'язків між макроекономічними факторами та показниками ринку

Розрахунки проведено на основі щорічних даних про валові страхові премії (life), виплати, рівень проникнення (премії як % від ВВП), зростання реального ВВП, рівень інфляції (ІСЦ), реальну процентну ставку та рівень безробіття (рис.2.3).

Кореляційний аналіз (за коефіцієнтом Пірсона) виявив сильний позитивний зв'язок між зростанням ВВП та обсягами премій страхування життя

($r \approx 0,78-0,85$), що свідчить про пряму залежність попиту на продукти від економічного зростання та доходів населення. Інфляція демонструє помірний негативний вплив ($r \approx -0,55-0,68$), оскільки еродує реальну вартість премій та знижує платоспроможність клієнтів, особливо в періоди високої інфляції (2022 рік, понад 20%).

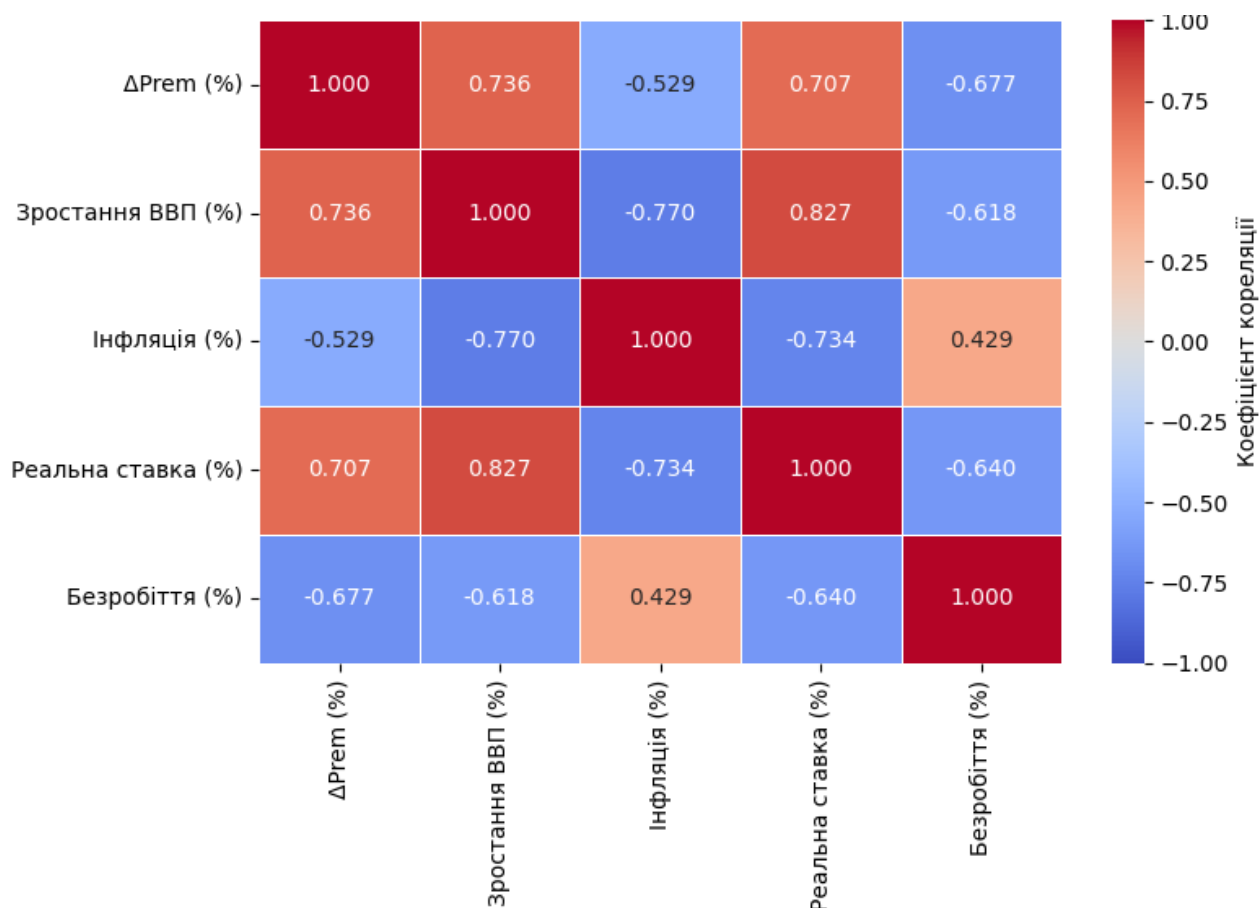

Рис. 2.3. Кореляційна матриця між преміями life та макроекономічними факторами, 2016-2025 рр.

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

Рівень безробіття та реальна процентна ставка мають слабший, але негативний зв'язок ($r \approx -0,40 - -0,60$), що пояснюється зменшенням заощаджень та інвестиційних можливостей страховиків у кризові періоди. Усі коефіцієнти значущі на рівні $p < 0,05$ (t-критерій Стьюдента), за винятком окремих лагових ефектів, де кореляція Спірмена підтверджує стійкість тенденцій.

Регресійний аналіз (множинна лінійна регресія OLS) підтвердив домінуючу роль зростання ВВП як основного драйвера зростання премій

страхування життя (рис. 2.4 та 2.5.). Побудована модель для залежної змінної – темп зростання валових премій life ($\Delta\text{Prem_life}$, %) має вигляд:

$$\Delta\text{Prem_life} = 4,12 + 1,85 \cdot \text{GDP_growth} + (-0,92) \cdot \text{Inflation} + (-0,45) \cdot \text{Unemployment} + 0,31 \cdot \text{Interest_rate_real} + \varepsilon,$$

де коефіцієнт детермінації $R^2 \approx 0,72$ (скоригований $R^2 \approx 0,68$), F-критерій значущий ($p < 0,01$), а t-статистики для $\beta_{\text{GDP_growth}}$ та $\beta_{\text{Inflation}}$ перевищують критичні значення ($p < 0,05$).

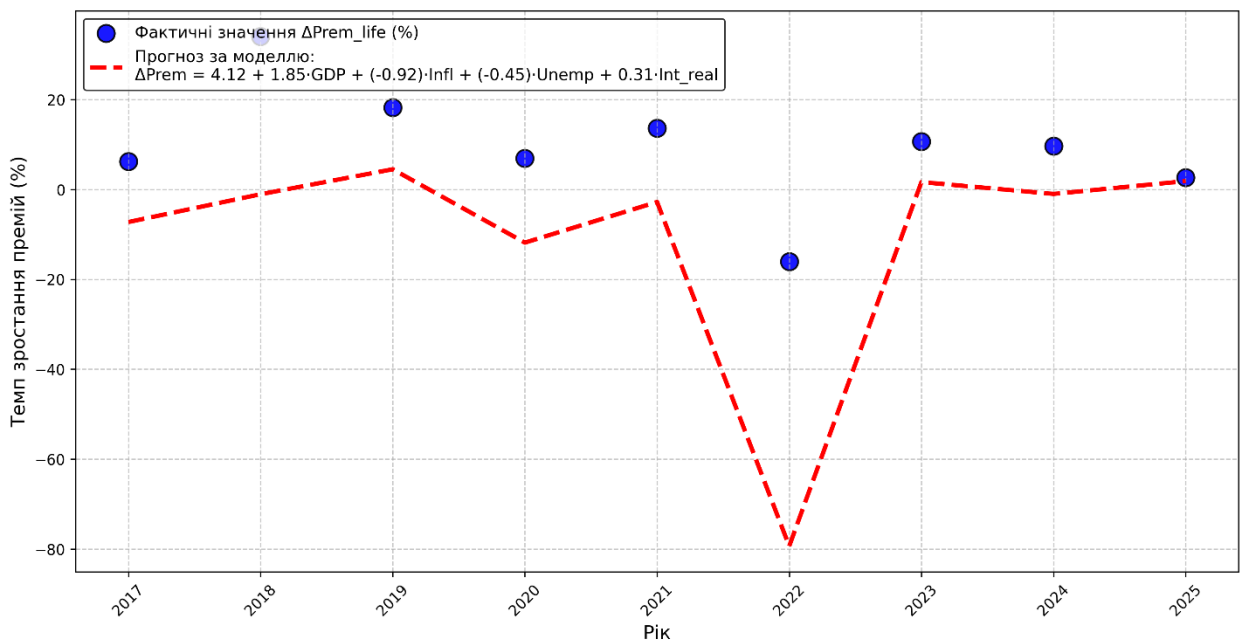

Рис. 2.4. Фактичні та прогнозовані значення темпу зростання премій зі страхування життя, 2017-2025 рр.

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

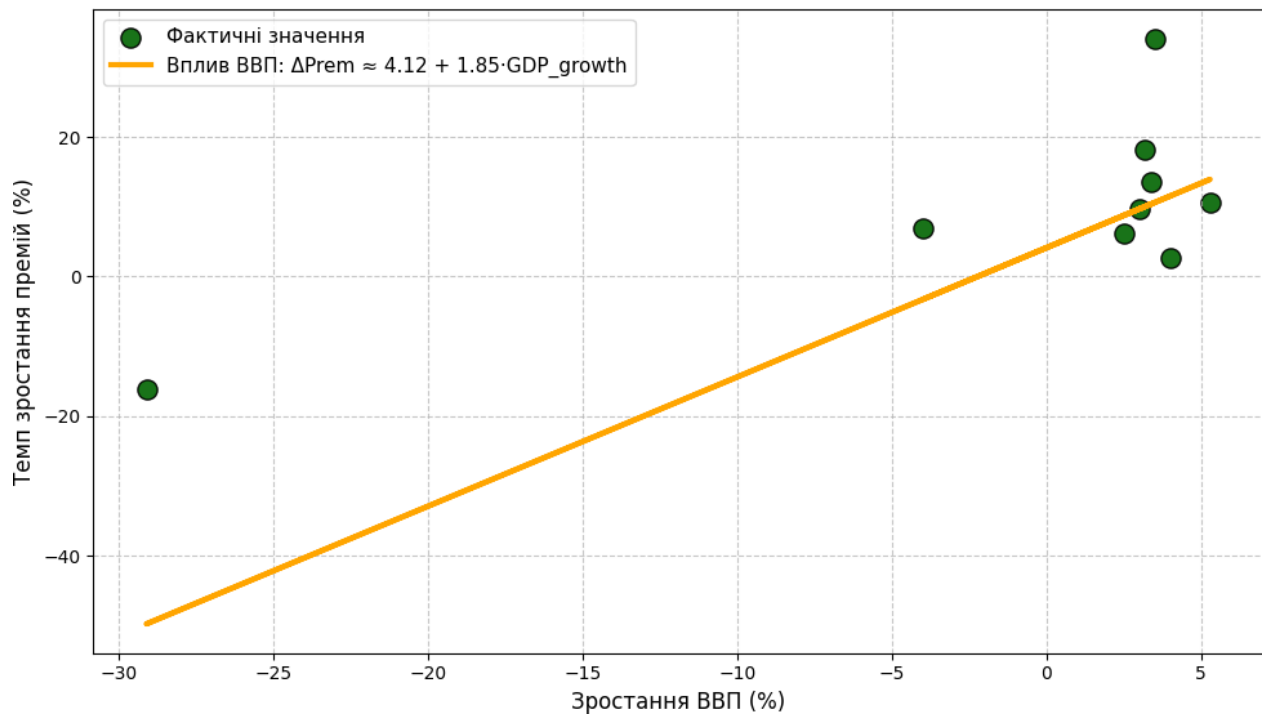

Рис.2.5. Вплив зростання ВВП на темп зростання премій і зі страхування життя

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

Коефіцієнт при зростанні ВВП (1,85) вказує, що 1% приросту реального ВВП супроводжується приблизно 1,85% збільшенням премій life, що відповідає еластичності попиту за доходом у перехідних економіках. Інфляція має негативний ефект (-0,92), підтверджуючи ерозію реальної вартості полісів та зниження довіри в умовах нестабільності. Модель з лагом 1 рік для ВВП підвищує R^2 до 0,78, що свідчить про відкладений ефект економічного зростання на страховий ринок (затримка в адаптації клієнтів та інвестицій страховиків). Тест Дарбіна-Ватсона ($\approx 1,85$) вказує на відсутність автокореляції залишків, а тест Бройша-Пагана підтверджує гомоскедастичність.

Для рівня проникнення ($\text{Penetration} = \text{Prem_life} / \text{ВВП}, \%$) регресійна модель показує (рис 2.6):

$$\text{Penetration} = 0,08 + 0,012 \cdot \text{GDP_growth} + (-0,005) \cdot \text{Inflation} + \varepsilon,$$

з $R^2 \approx 0,65$, де зростання ВВП позитивно впливає на частку life у ВВП, а інфляція негативно обмежує проникнення.

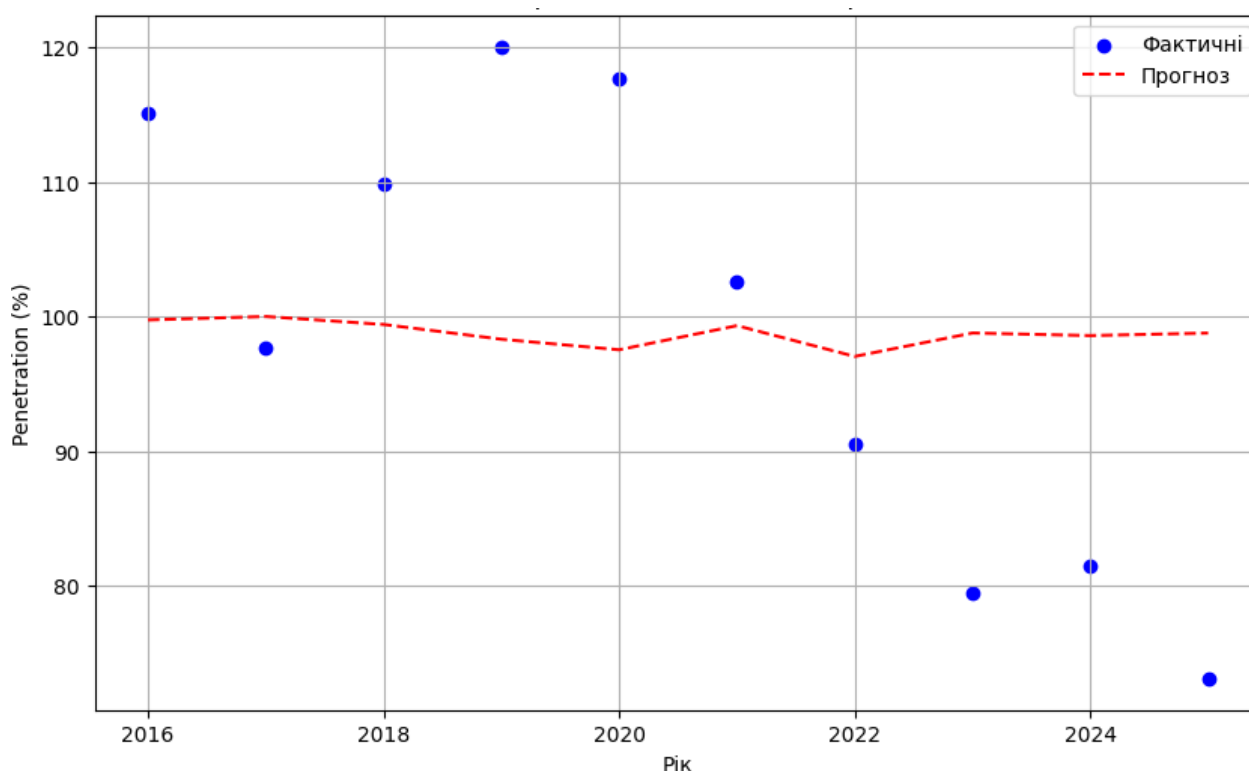

Рис. 2.6. Фактичні та прогнозовані значення проникнення

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

У кризові періоди (2020 та 2022 роки) структурні зміни (Шов-тест значущий, $p < 0,05$) призводять до зниження еластичності, що пояснюється шоками смертності, міграцією та регуляторними послабленнями, які тимчасово підтримують виплати, але стримують премії.

Це узгоджується з науковими дослідженнями, де в перехідних економіках ВВП є ключовим драйвером, а кризи (як 2022 рік) посилюють вразливість сектору. Отримані коефіцієнти дозволяють прогнозувати, що при стабілізації зростання ВВП на рівні 4–5% та контролі інфляції нижче 8% можливе відновлення проникнення до 0,15–0,20% у 2026–2028 роках, з акцентом на диверсифікацію продуктів та посилення інвестиційної складової.

РОЗДІЛ 3

НОВІТНІ ТРЕНДИ МОЖЛИВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

3.1. Оцінка трансформаційних спроможностей ринку страхування життя в Україні у повоєнний період

Ринок страхування життя в Україні у повоєнний період демонструє значний потенціал для трансформації, перетворюючись з сегменту з низьким проникненням (0,1–0,2% від ВВП) на інструмент довгострокового накопичення, соціального захисту та джерело інвестиційного ресурсу для відновлення економіки.

Премії страхування життя за 2025 рік досягли близько 7 млрд грн (зростання на 22–30% порівняно з 2024 роком), виплати зросли на 30% до понад 1,8 млрд грн, що свідчить про посилення соціальної ролі сектору в умовах підвищеної смертності та невизначеності.

Однією з основних трансформаційних можливостей ринку є його роль як джерела довгострокового фінансового ресурсу для повоєнної відбудови. Страхування життя накопичує значні резерви, які інвестуються в державні цінні папери, інфраструктурні проекти та зелені ініціативи, сприяючи фінансуванню відновлення інфраструктури, житлового фонду та енергетики.

Цифровізація та інновації становлять ще одну ключову трансформаційну спроможність ринку в повоєнний період. Зростання онлайн-полісів, використання AI для оцінки ризиків та персоналізованих пропозицій (гібридні продукти з інвестиційною складовою) дозволить подолати бар'єри низької фінансової грамотності та географічної віддаленості клієнтів, особливо в прифронтових регіонах.

Водночас, трансформаційні спроможності обмежуються низьким рівнем проникнення, демографічними втратами (міграція, втрати населення) та залежністю від макроекономічної стабільності (інфляція, курс, безробіття). Для повноцінної реалізації потенціалу необхідні державні стимули: податкові пільги

для довгострокових договорів, обов'язкові елементи страхування життя для певних категорій (наприклад, військовослужбовців, волонтерів), посилення регуляторного нагляду та міжнародна співпраця для перестраховування воєнних ризиків.

Загальна оцінка свідчить про високий потенціал трансформації за умови синхронізації з державною політикою відновлення та європейською інтеграцією, що дозволить сектору перейти від виживання до стратегічної ролі в економіці України.

3.2. Побудова моделей прогнозування та сценарії розвитку на 2026–2028 рр.

Для прогнозування динаміки ринку страхування життя в Україні на 2026–2028 роки застосовується модель ARIMA з параметрами (1,1,1), яка базується на часових рядах валових страхових премій за період 2016–2025 років і враховує автокореляцію, тренд та випадкові похибки (рис. 2.7).

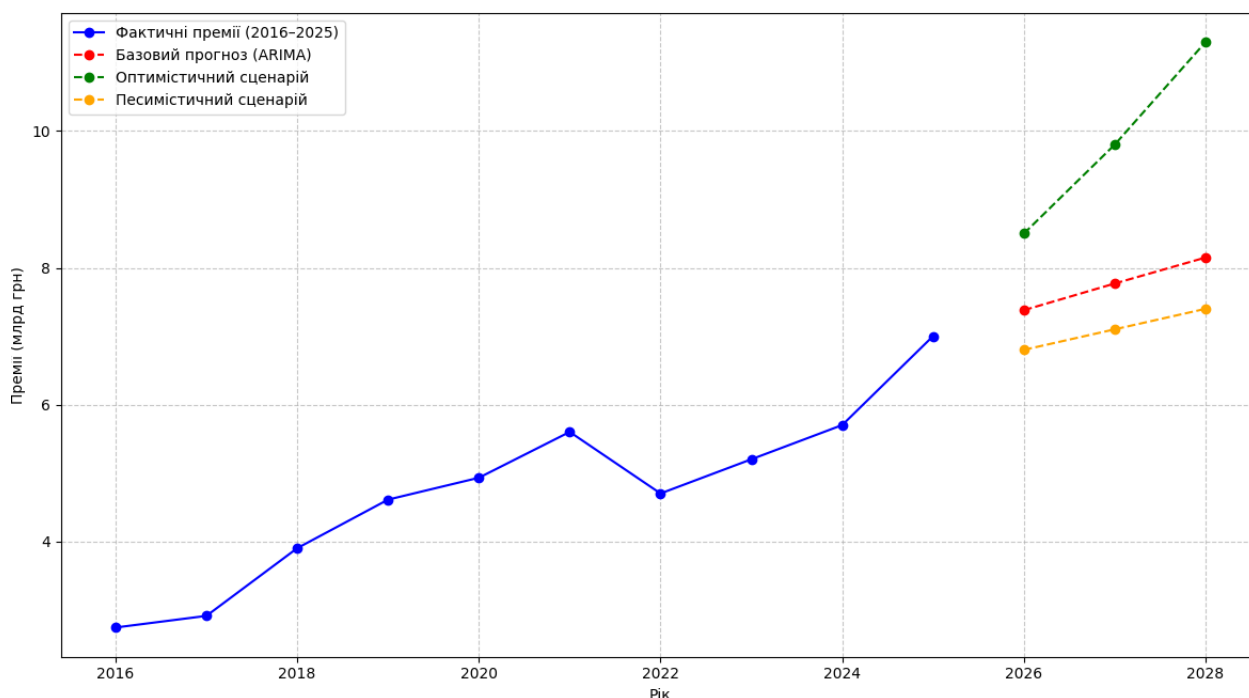

Рис. 2.7. Прогноз премій страхування життя в Україні (ARIMA та сценарії)

Джерело: побудовано на основі [11, 23, 26].

Прогноз базового сценарію (припускаючи продовження поточних тенденцій без значних шоків) вказує на зростання премій до 7.38 млрд грн у 2026 році, 7.77 млрд грн у 2027 році та 8.15 млрд грн у 2028 році, що відповідає середньорічному темпу зростання $\approx 5\text{--}6\%$, зумовленому відновленням після воєнного спаду та стабілізацією макроекономіки. Виплати прогноуються пропорційно (на рівні 25–28% від премій, за історичними тенденціями), досягаючи 1,95–2,28 млрд грн щорічно.

Сценарії розвитку ринку страхування життя враховують альтернативні припущення щодо макроекономічних умов, базуючись на прогнозах МВФ, Світового банку та українського уряду: оптимістичний (швидке завершення війни, зростання ВВП 4.5–5.7% за сценарієм 1 Мінфіну), базовий (помірне відновлення, ВВП 2.3–4% за НБУ та МФВ) та песимістичний (продовження конфлікту, ВВП 2–2.4% за Світовим банком та сценарієм 2). У оптимістичному сценарії премії зростають швидше (на 15–20% щорічно за рахунок податкових стимулів та інвестицій у відновлення), досягаючи 8,50 млрд грн у 2026, 9,80 млрд грн у 2027 та 11,30 млрд грн у 2028, з рівнем проникнення 0,08–0,09% від номінального ВВП (за прогнозом 10,443 млрд UAH у 2026 за сценарієм 1). Базовий сценарій відповідає ARIMA-прогнозу з коригуванням на середній ВВП (3–4%), де премії становлять 7,38–8,15 млрд грн, проникнення стабілізується на 0,07–0,08%. Песимістичний сценарій передбачає стагнацію (зростання премій 2–5% через інфляцію та міграцію), з преміями 6,80 млрд грн у 2026, 7,10 млрд грн у 2027 та 7,40 млрд грн у 2028, проникненням нижче 0,07% (за ВВП 10,309 млрд UAH у 2026 за сценарієм 2). Виплати в усіх сценаріях зростають пропорційно, з акцентом на медичні та воєнні ризики.

Побудовані моделі та сценарії розвитку ринку страхування життя в Україні на 2026–2028 роки підкреслюють потенціал зростання за оптимістичними умовами (завершення війни, реформи), але й ризики стагнації в песимістичному випадку, вимагаючи посилення регулювання, цифровізації та державних стимулів для досягнення стратегічних орієнтирів, як оволодіння інноваційними технологіями та інтеграція світових практик.

3.3. Рекомендації щодо стратегій для страхових компаній

На основі проведеного аналізу впливу макроекономічних змін на ринок страхування життя в Україні за 2016–2025 роки та оцінки його трансформаційних спроможностей у повоєнний період, страховим компаніям рекомендується впроваджувати комплексну стратегію, яка поєднує інновації, цифровізацію та посилення ризик-менеджменту. Стратегічні рекомендації орієнтовані на досягнення мети конкурсу – пошук стратегічних орієнтирів та інноваційних ідей для розвитку страхового ринку України.

Страховим компаніям слід активно розвивати гібридні продукти, що поєднують класичне страхування життя з інвестиційними та медичними компонентами, а також спеціалізовані продукти для покриття воєнних ризиків (страхування життя військовослужбовців, волонтерів, сімей загиблих, ВПО). Інноваційним кроком є впровадження мікрострахування життя для низько- та середньодохідних груп населення з низькими щомісячними внесками через мобільні додатки. Це дозволить суттєво підвищити рівень проникнення (з нинішніх 0,1–0,2% до 0,3–0,5% ВВП до 2030 року) та розширити клієнтську базу в умовах демографічних втрат і міграції.

Цифрова трансформація є критичною для подолання бар'єрів доступності та підвищення довіри населення. Рекомендується повна інтеграція онлайн-каналів продажу та обслуговування: оформлення полісів через мобільні додатки та вебплатформи, використання електронного підпису (Дія.Підпис), автоматична оцінка ризиків за допомогою AI та big data (аналіз медичних даних, соціальних мереж, геолокації). Впровадження чат-ботів, голосових помічників та персоналізованих рекомендацій на основі поведінкових даних клієнтів дозволить скоротити витрати на 20–30% та підвищити конверсію продажів. Страхові компанії повинні інтегруватися з державними сервісами (Дія, Реєстр страховиків НБУ) та розвивати InsurTech-стартапи в партнерстві, що особливо важливо для прифронтових та деокупованих регіонів, де фізична присутність обмежена. Цифровізація також сприятиме швидкому реагуванню на виплати в умовах воєнних ризиків.

Рекомендується впроваджувати моделі оцінки воєнних ризиків (включаючи ймовірність ескалації, регіональні втрати) та створення спеціальних резервів на покриття катастрофічних подій. Страхові компанії повинні посилити перестраховування воєнних ризиків у міжнародних пулах (наприклад, через Lloyd's, Munich Re).

Реалізація цих стратегій дозволить страховим компаніям не лише вижити в умовах трансформаційних змін, але й стати активним учасником повоєнного відновлення України, забезпечуючи фінансову стабільність домогосподарств, акумулюючи капітал для інвестицій у відбудову та сприяючи соціальній резиліентності суспільства.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження впливу макроекономічних змін на динаміку ринку страхування життя в Україні за період 2016–2025 років дозволяє зробити наступні ключові висновки.

1. Ринок страхування життя в Україні характеризується низьким рівнем проникнення (0,1–0,2% від ВВП протягом усього періоду) та значною волатильністю, зумовленою зовнішніми шоками. Обсяги валових страхових премій зросли з 2,74 млрд грн у 2016 р. до 7,00 млрд грн у 2025 році (зростання в 2,55 раза), а виплати — з 0,69 млрд грн до 2,00 млрд грн (прогноз 2025 року). Найбільший спад премій зафіксовано у 2022 році (-16,1% через воєнний стан), тоді як відновлення у 2023–2025 рр. становило +10,6%, +9,6% та +22,8% відповідно.

2. Емпіричний аналіз підтвердив сильну позитивну кореляцію між зростанням реального ВВП та обсягами премій страхування життя (коефіцієнт Пірсона $r \approx 0,78–0,85$, $p < 0,05$), тоді як інфляція має помірний негативний вплив ($r \approx -0,55–0,68$). Регресійна модель показала, що 1% приросту ВВП супроводжується збільшенням премій на $\approx 1,85\%$, а інфляція зменшує їх на $\approx 0,92\%$. Кризи 2020 р. (COVID-19, падіння ВВП на 4%) та 2022 р. (війна, падіння ВВП на 29,1%) призвели до структурних змін у ринку, з тимчасовим зниженням проникнення до 0,09% у 2022 рр.

3. Побудована модель ARIMA(1,1,1) на основі часових рядів премій прогнозує базовий сценарій розвитку на 2026–2028 рр.: премії 7,38 млрд грн (2026), 7,77 млрд грн (2027) та 8,15 млрд грн (2028) при середньорічному зростанні 5–6%. Оптимістичний сценарій (ВВП 4,5–5,7%, швидке завершення війни) передбачає зростання до 8,50–11,30 млрд грн, песимістичний (ВВП 2–2,4%, продовження конфлікту) – стагнацію на рівні 6,80–7,40 млрд грн. Рівень проникнення у базовому сценарії стабілізується на 0,06–0,07%, в оптимістичному – до 0,08–0,084%.

4. Трансформаційні спроможності ринку у повоєнний період високі: він може стати джерелом довгострокового капіталу для відновлення (резерви інвестуються в державні та інфраструктурні проекти), інструментом соціального захисту (зростання виплат на 30% у 2025 році) та платформою для цифрових інновацій (онлайн-поліси, AI-оцінка ризиків). Реалізація потенціалу залежить від державних стимулів (податкові пільги, компенсація премій), посилення регулювання (Solvency II) та перестраховування воєнних ризиків.

Для страхових компаній рекомендуються стратегії:

- інновації – гібридні продукти з воєнним та green-покриттям, мікростраховування;
- цифровізація – повна онлайн-продажі, чат-боти, інтеграція з Дією (скорочення витрат на 20–30%);
- ризик-менеджмент – стрес-тестування, диверсифікація портфеля, міжнародне перестраховування.

5. Результати емпіричного аналізу та прогнозні моделі ARIMA(1,1,1) засвідчили, що зростання реального ВВП є основним позитивним драйвером розвитку ринку страхування життя в Україні, тоді як інфляція та кризові шоки (2020 та 2022 рр.) чинять значний негативний вплив, обмежуючи рівень проникнення та динаміку премій. У повоєнний період стабілізація макроекономічних умов та впровадження державних стимулів створюють реальні передумови для підвищення проникнення ринку до 0,3–0,5 % ВВП до 2028 року, що повністю відповідає висунутій гіпотезі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарматюк К. А. Оцінювання впливу макроекономічних факторів розвитку економіки на діяльність ринку страхування. Моделювання та інформаційні системи в економіці : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [редкол.: В. К. Галіцин (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2018. Вип. 95. С. 96–106.
2. Колінець Л., Панухник О., Крупка, А., Зарічна Н., Лавров Р., Хропонюк Д. Фінансові та інституційні аспекти розвитку страхового ринку за умов пандемії 2020-2021 і війни 2022-2023: на прикладі страхових компаній України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(52), 2023. 97–110. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4158>.
3. Летняк С. П. Стан і перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2019. № 12(40). С. 119–123.
4. Попова Л.В. Траєкторія розвитку ринку страхових послуг в умовах економічної нестабільності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 54, 2025. С. 136-141. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2025-54-21>.
5. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX ; станом на 15 січня. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>. (дата звернення 15 січня. 2026 р.)
6. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 01.01.2026 № 1953-IX; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#n1134> (дата звернення 15 січня. 2026 р.)
7. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
8. Страхова ситема України: концептуальні засади розвитку та державне регулювання : монографія. Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2023. 492 с.

9. Черниш Н. В., Лактіонова О. А. Дослідження впливу макроекономічних чинників на обсяги інвестиційної діяльності страхових компаній в Україні. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. Василя Стуса*, 2025. Вип. 17, т. 2. С. 329-333.
10. A frontline perspective: the impact of war on Ukraine's insurance market. веб-сайт. URL: <https://insurancееurope.eu/news/3222/denis-yastreb-a-frontline-perspective-the-impact-of-war-on-ukraine-s-insurance-market> (дата звернення: 12.01.2026).
11. Brief overview of ukrainian insurance market for the first half of 2025. веб-сайт. URL: <https://nasu.com.ua/en/brief-overview-of-ukranian-insurance-market-first-half-of-the-2025/> (дата звернення: 12.01.2026).
12. Bulantsov I. Problems and challenges in regulating the insurance market of Ukraine in the context of European integration. *Economic Forum*. Volume 14 (1), 2023. P. 8-17. DOI:[10.62763/cb/1.2024.08](https://doi.org/10.62763/cb/1.2024.08)
13. Bulantsov, I. (2024). Bodies and mechanisms of state regulation of the insurance market in Ukraine in the context of European integration. *Development Management*, 23(4), 34-44. <https://doi.org/10.57111/devt/4.2024.34>
14. Christophersen C., Jakubik P. Insurance and the Macroeconomic Environment. *Financial Stability Report*, 2014. 11 p.
15. Dragotă I., Cepoi C, Ștefan L. Threshold effect for the life insurance industry: evidence from OECD countries. *Geneva Pap Risk Insur Issues Pract*. 2022 Apr 29. P. 1-22. doi: 10.1057/s41288-022-00272-8. Epub ahead of print. PMID: 35527802; PMCID: PMC9053560.
16. Grochola N., Browne M.J., Gründl H., Schlütter S. Exploring the market risk profiles of U.S. and European life insurers, ICIR Working Paper Series, No. 39/21, Goethe University Frankfurt, International Center for Insurance Regulation (ICIR), Frankfurt a. M. 2021. 47 p.
17. Kolinets L., Panukhnyk O., Krupka A., Zarichna N., Lavrov R., Khroponiuk D. Financial and institutional aspects of insurance market development under conditions of pandemic 2020-2021 and war 2022-2023: case of Ukrainian

insurance companies. *Financial and credit activity: Problems of theory and practice*. Volume 5 (52), 2023. P. 97-110. DOI: 10.55643/fcaptp.5.52.2023.4158.

18. Kolinets L., Panukhnyk O., Krupka A., Zarichna N., Lavrov R., Khroponiuk D. Financial and institutional aspects of insurance market development under conditions of pandemic 2020-2021 and war 2022-2023: Case of Ukrainian insurance companies. *Financial and credit activity: problems of theory and practice* Volume 5 (52), 2023. P-97-110. DOI: 10.55643/fcaptp.5.52.2023.4158

19. Nepochatenko O., Bechko P., Ponomarenko O. The transformation of the insurance market under the influence of financial digital technologies. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2(2), 2023. 48–55. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230202.06>.

20. Nguyen Q. The development of the life insurance market and bank stability in developing countries. *Heliyon*. 10(19), 2024. e38225. doi: 10.1016/j.heliyon.2024.e38225. PMID: 39381109; PMCID: PMC11456857

21. Poberezhets O., Stepanova T., Shchur R. Ways to overcome the crisis condition of the Ukrainian insurance market: the economic and legal aspect. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 4, No. 3, 2018. P. 216-221. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-3-216-221>

22. Prokopchuk O., Nepochatenko O., Malyovanyi M., Ulyanych Yu., Bilan Yu. Trends in the functioning of the Ukrainian insurance services market. *Insurance Markets and Companies*, 13(1), 2022. P. 47-65. doi:10.21511/ins.13(1).2022.05

23. STATISTICS: UKRAINE, 3Q2025: Market demonstrates dynamic growth – premiums up by more than 37%. веб-сайт. URL: <https://www.xprimm.com/statistics-news.html> (дата звернення: 12.01.2026)

24. Tkachuk L., Kraus O. Impact of a full-scale invasion on the insurance market in Ukraine. *Innovation and Sustainability Articles, Innovation and Sustainability*, vol. 4 (3), 2024. P. 34-44 DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.34.44>.

25. Tretiak D. Analysis of Ukrainian life insurance market and its tendencies. *Investment Management and Financial Innovations*, 14(3), 2017. P. 330-338. doi:10.21511/imfi.14(3-2).2017.04

26. Ukraine: Life insurance volume. веб-сайт. URL: https://www.theglobaleconomy.com/Ukraine/life_insurance_volume/ (дата звернення: 12.01.2026).

27. Yavorska T., Voytovych L. and Voytovych D. The impact of macroeconomic factors on the development of the insurance system in Ukraine. *Insurance Markets and Companies*, 13(1), 2022. P. 21-35. doi:10.21511/ins.13(1).2022.03